

И В А Н Д О Б Р Ъ В

Б Ъ Л Г А Р И Т Ъ

ЗА РУСКИЯ НАРОД, ДЪРЖАВА И КУЛТУРА

**Искони ве Слово
и Слово ве отъ Бога,
и Богъ ве Слово**

Моят най-дълбок поклон пред Светлата Памет на хилядите знайни и незнайни български духовници кръстители и просветители великомъченици, отдали живота си за приемането, утвърждаването и разпространението на Светата Христова Вяра и за духовно-културното съзиждане, въздигане и напредък не само на благочестивия и добродетелен православен български народ, но и на благочестивия и добродетелен православен велик руски народ.

Слава, Вѣчнѣя Слава и Вѣчнѣя Памѣть Всѣмъ Имъ

СОФИЯ

2011

Независимо от всичко това и все пак особено важното и същественото при Симеоновият Сборник с оглед личността и делата на презвитер Григорий е наличието в него на Именника на Българските Ханове:

авитохолъ житъ лѣтъ т~. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу диломъ твиремъ.

ирникъ житъ лѣтъ р~.ин~. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу диломъ твиремъ.

гостоуиъ налѣстникъ съы в~. лѣтъ. родъ емоу ерни, а лѣтъ емоу дохсъ твиремъ.

коуртъ ѝ~. лѣтъ дръжа. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу шегоръ вевемъ.

везлѣръ г~. лѣтъ, а родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу шегоръ вевемъ.

сии е~. къназь дръжаше кнажение въ оно стране доунага лѣтъ ф.и~.ѳ. остриженами главами.

и по томъ приде на странѣ доунага исперихъ къназь тожде и доселѣ.

исперихъ къназь ѝw~. и едино лѣто. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу верени алемъ.

тервелъ к~.и а~. лѣтъ. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу текоу учителъ.

...твиремъ.

...к~ ин~. лѣтъ. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу дванъ шехтемъ.

севаръ ѳ. лѣтъ. родъ емоу доуло, а лѣтъ емоу тохъ алтомъ.

корнисошъ зї. лѣтъ. родъ емоу вокиль, а лѣтъ емоу шегоръ твиремъ.

сии же къназь нзлѣни родъ доуловъ рекъше вихтоуиъ.

винехъ з~. лѣтъ, а родъ емоу оукиль, а лѣтъ емоу шегоръ алемъ.

телець г~. лѣтъ. родъ емоу оуганиъ, а лѣтъ емоу солоръ алтемъ. и сии иного радъ.

оуморъ м~. днии. родъ емоу оукиль, а лѣтъ емоу диломъ тоутомъ.

Според акад. Геннадий Литаврин [2001] това е официалната хроника на българската държава [13]. Много по-разгърната обаче е характеристиката на Именника в друго едно изследване на същия автор:

“Именник” явялся официальной летописью; она прославляла правящую тюркскую династию, служила целям усиления ее власти и укрепления протоболгарского этнического самосознания. Этот официальный документ должен был одновременно упрочивать господство Аспаруха, возводя его род к Атиле, также над славянской знатью” [Литаврин 1999, 255-256].

Ем. Георгиев [1962] счита Именника за “несъмнено най-бележитият паметник на прабългарската писменост, стигнал до нас в старобългарски-славянски превод” [20-26], но има също така и други, още по-детайлизирани виждания:

Този Именник ни поразява най-вече с това, че годините, когато наследниците встъпват във владение, са дадени на прабългарски, като е приложена система за датиране, която откриваме в два-три по-ранни български писмени паметника, а също така е била използвана и от Тудор Доксов, автор от времето на цар Симеон.

Сред хората, които все още нямат писмен език, традицията по право е исторически достоверна. Ето защо смятам, че - като се изключи легендарната епоха - документът се превръща в повече или по-малко автентично свидетелство за поредността на владетелите [Рънсиман 2009, 3].

Разработвайки собствено-оригинален метод на изследване и възстановявайки на тази основа загубените във Времето съставки на Именника, в резултат на което върна на Българската История няколко незначителни за нея прабългарски ханове, най-многогранно-пълното и задълбочено-подробното, най-компетентно-квалифицираното и достоверно-убедителното изследване на Именника не само у нас, но и по Света направи проф. Моско Москов [1988], именно поради което неговата оценка е както най-съдържателно-пълната, така и най-обективно-меродавната:

Именникът на българските ханове е достоверен извор за историята на България от VII до VIII в. В него няма нито една грешка с оглед на съставките на съобщенията за отделните владетели – име, години на управление, род, година на възкачване...

Ето защо Именникът трябва да бъде оценен като изключително важен и основен за българската история (VII-VIII в.) домашен извор спрямо другите извори за същото време. Той има водещо значение за хронологизирането на българските владетели от този период и е основа за тълкуването на данните от чуждите извори. Всичко това го прави писмен паметник с неограничено национално значение за българската история и историография [363-364].